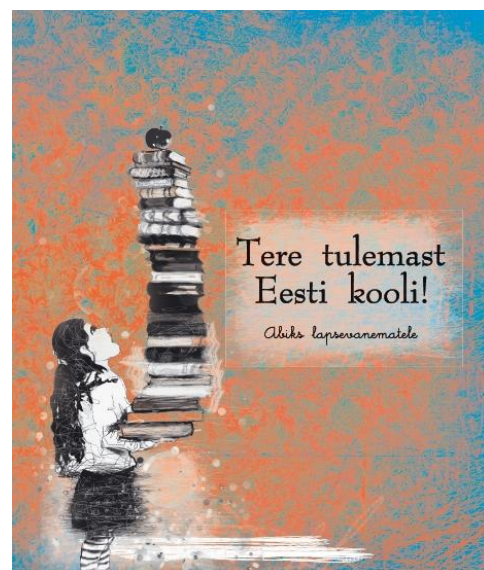

Tere tulemast Eesti kooli!

„Tere tulemast Eesti kooli!” on juhend peredele, kes on hiljuti tulnud Eestisse mõnest muust riigist ja kelle lapsed hakkavad õppima Eesti koolis.

Raamat annab lühiülevaate Eesti haridussüsteemist, tutvustab Eesti koolielu ning jagab soovitusi, kuidas aidata last uue keskkonnaga kohaneda.

Raamat on valminud Haridus- ja Teadusministeeriumi ning Integratsiooni ja Migratsiooni Sihtasutuse Meie Inimesed toetusel.

Sisukord

Eesti koolisüsteemist	4
Kui vanalt läheb laps kooli?	5
Mis on Eesti koolide õppekeel?	5
Kui suured on koolid ja klassid?	5
Õppeaasta	5
Millal algab ja lõpeb õppeaasta?	5
Millal on koolivaheajad?	6
Kes töötavad Eesti koolis?	6
Direktor	6
Õppealajuhataja	6
Kooli sekretär	6
Klassijuhataja	7
Õpetajad	7
Koolipsühholoog	7
Logopeed	7
Sotsiaalpedagoog	7
Huvijuht	7
Meditasiiniõde ja hambaarst	8
Turvatöötajad	8
Abipersonal	8
Kooliks valmistumine	8
Lasteaed ja lastehoid	8
Eelkool	9
Laps läheb kooli	9
Mis on koolivalmidus?	10
Kuidas koolivalmidust hinnatakse?	10
Mis kooli saab laps minna?	10
Mis dokumente on vaja kooli minemiseks?	10
Mis dokumendid annab lapsele kool?	11
Mis kool valida, kui laps ei oska eesti keelt?	11
Õppekava	12

Millised on õppeained kooliastmeti?	12
Eesti keel	13
Võõrkeeled	13
Lapse emakeel ja kultuur.....	14
Muusika.....	14
Kunst ja käsitöö.....	14
Kehaline kasvatus.....	15
Usundiõpetus	15
Kõneravi	16
Õppekäigud ja ekskursioonid	16
Tunniplaan ja klasside süsteem	16
Kus tunnid toimuvad?	17
Lõimumisplaani.....	17
Kes koostavad lõimumisplaani ja mida see sisaldab?	17
Kuidas korraldatakse aineõpet?	18
Mis küsimusi lõimumisplaani koostamisel arutatakse?	18
Kuidas mu lapsel koolis läheb?	18
Kust saab lapsevanem hindeid näha?	19
Kui laps ei saa kooli tulla	19
Külmapühad	19
Kui laps jääb haigeks.....	19
Millist lisaõpet on võimalik saada?	20
Tunnistused	20
Riiklikud tööd ja eksamid.....	20
Klassi ja kooli lõpetamine	21
Kuidas lõpetatakse klass?	21
Kuidas lõpetatakse põhikool?.....	21
Loovtöö, uurimus ja praktiline töö	22
Õpilase koolipäev.....	22
Koolitee tutvustamine.....	22
Tundide algus ja kestus	22
Pinginaaber	23
Missuguseid koolitarbeid vaja läheb?	23
Õpilaspäevik.....	23
Õpikud ja töövihikud.....	23
Koolivorm	24
Muud riided ja jalatsid.....	24
Riided kehalise kasvatuse tunniks	24
Vahendid kunsti-, käsitöö-, kodundus- ning töö- ja tehnoloogiaõpetustundideks.....	25
Mida ei tohi kooli tuua?.....	25
Söömine.....	26
Mida teeb laps pärast tunde?	27
Mida tehakse pikapäevavarühmas?	27
Mida tehakse huviringides?.....	28
Koduste ülesannete tegemine	28
Kodu ja kooli suhtlus.....	28
Klassijuhataja roll ja ülesanded.....	28
Elektroonse päevikusüsteemi kasutamine	29
Kooli üldkoosolekud	29
Lastevanemate koosolekud.....	30
Arenguveestlus.....	30
Kooli külastamine	30

Kohanemine Eesti eluga.....	30
Veel olulist infot.....	31
Teadete edastamine koolimajas.....	31
Turvalisus koolis	31
Turvakaamerad.....	32
Fotografeerimine	32
Eesti kultuuri ning Eesti ajalooga seonduvad pühad ja tähtpäevad.....	32
Olulised numbrid ja aadressid	35
Ametiasutuste veebilehekülgi.....	35
Kasulikke sõnu ja väljendeid eesti keeles	36
Autorlus.....	37

Eesti koolisüsteemist

Eesti üldharidussüsteem jaguneb neljaks kooliastmeks ja iga kooliaste kestab kolm aastat. Seega on üldhariduskool kokku 12 aastat. Kõigile lastele kohustuslik on läbida kolm esimest kooliastet (üheksa klassi), mis tähendab, et kõik 7–17aastased lapsed peavad käima koolis.

Kooliastmed on järgmised:

- esimene kooliaste: 1.–3. klass, laste vanus 7–10 aastat;
- teine kooliaste: 4.–6. klass, laste vanus umbes 11–15 aastat;
- kolmas kooliaste: 7.–9. klass, laste vanus kuni 17 aastat;
- neljas kooliaste ehk gümnaasium (keskkool): 10.–12. klass, laste vanus 16–19 aastat.

	Põhikool										Gümnaasium (keskkool)	
	Esimene kooliaste			Teine kooliaste			Kolmas kooliaste				Neljas kooliaste	
Vanus	7-10			11-15			15-17				17-19	
Klassid	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Eestis on ka koole, mis on loodud erivajadustega õpilastele (nt kuulmispuudega lapsed).

Pärast üheksaklassilise põhihariduse omandamist peab õppija tegema valiku, kas jätkata oma haridusteed gümnaasiumis (keskkoolis) või minna kutsekooli, et koos keskharidusega omandada mõni eriala. Põhimõtteliselt võib pärast üheksanda klassi lõpetamist ka tööle minna.

Pärast gümnaasiumi lõpetamist tuleb jällegi valida, kas minna edasi õppima ülikooli või kutsekooli või leida oma töökoht.

Kooliharidus on kõigile lastele kuni gümnaasiumi (keskkooli) lõpuni tasuta. Eestis on ka üksikuid erakoole, milles õppimine on tasuline.

Hariduskorralduse eest vastutab Eestis Haridus- ja Teadusministeerium. Täpsemat infot õppimisvõimaluste ning piirkonna koolide kohta saab kohalikust omavalitsusest.

Kui vanalt läheb laps kooli?

Lapse koolitee algab Eestis üldjuhul seitsmeaastaselt. Kooli peavad minema need lapsed, kes jooksva aasta 1. oktoobriks on saanud seitsmeaastaseks. Näiteks kui teie laps saab septembri lõpus seitsmeaastaseks, siis peaks ta juba septembri alguses kooli minema.

Mis on Eesti koolide õppekeel?

Enamiku koolide õppekeel Eestis on eesti keel. 2015. aastal tegutseb Eestis 533 üldhariduskooli ning umbes 60 neist on õppekeel vene keel. Ka venekeelsetes koolides õpetatakse osa aineid eesti keeles. Eestis on erakoolegi, kus saab õppida vene, soome või inglise keeles.

Kui suured on koolid ja klassid?

Koole on väga erineva suurusega. Mõnes koolis on ainult paarkümmend, teises jälle mitu tuhat õpilast. Kõige tavalisem koolitüüp on gümnaasium (keskkool), st kool, kus on 12 klassi. Maapiirkondades on palju väiksemaid koole, põhikooli, kus on 9 klassi, või algkooli, kus on kuni 6 klassi.

Klasside suurusedki on erinevad:

- 1) põhikoolis on laste arv klassis 24–28;
- 2) gümnaasiumiklassides võib õpilasi olla kuni 36.

Samas on mõnes koolis klasse, kus võib õppida ka vähem õpilasi. Kuna klassi soovitatav suurus on 24 last, on sellise suurusega klasse kõige rohkem.

Õppeaasta

Millal algab ja lõpeb õppeaasta?

Eestis algab õppeaasta 1. septembril ja lõpeb tavaliselt juuni alguses. Õppeaasta kestab 175 koolipäeva ehk 35 õppenädalat ning see on enamasti jagatud neljaks veerandiks (mõni kool rakendab tsükliõpet ja siis võib õppeperioode olla rohkem/vähem).

Esimesel koolipäeval tavaliselt õppetunde ei ole. Sel päeval peetakse koolides aktusi ja klassijuhatajatunde. Esimene koolipäev on väga pidulik päev, selleks puhuks panevad õpilased selga pidulikud riided. Paljud lapsed toovad õpetajale lilli. Esimese klassi lapsed tulevad aktusele koos vanematega. Ka suuremate laste vanemad võivad osaleda esimese koolipäeva aktusel, kui nad seda soovivad, kuid paljudes koolides korraldatakse need üksnes õpilastele.

Millal on koolivaheajad?

Koolivaheajad määrab Haridus- ja Teadusministeerium ning igal õppeaastal võivad olla väikesed erinevused. Esimene veerand kestab septembrist oktoobri lõpuni. Seejärel on lastel nädal aega kestev sügisvaheaeg. Teine veerand on novembrist detsembrini. Jõulude ajal on koolis pikem talvevaheaeg, mis kestab jaanuari alguseni. Kolmas veerand on jaanuarist märtsini. Märtsi keskel on kevadvaheaeg. Neljas veerand kestab märtsist juunini. Pärast seda algab suvevaheaeg, mis hõlmab kogu suve – juunist augusti lõpuni. 9. ja 12. klassis on juunis eksamid, mistõttu nende koolivaheaeg on lühem. Koolid võivad ka ise otsustada, millal vaheaegu pidada. Näiteks paljud koolid teevad veebruari lõpus lisaks ka nädalapikkuse viienda vaheaja, mida kutsutakse „suusavaheajaks“.

Kooliaasta lõpeb aktusega. Paljudes koolides korraldatakse ka veerandilõpuaktusi.

Kes töötavad Eesti koolis?

Koolis, mille te oma lapsele valite, töötab terve hulk inimesi. Mõne koolipere liikmega suhtlete teie, teistega jälle suhtleb iga päev teie laps.

Kõik koolis töötavad inimesed on saanud sellekohase ettevalmistuse ning on oma valdkonnas kompetentsed. Kõigi nende töötajate koostöös tagatakse teie lapsele sujuv ja turvaline koolielu.

Direktor

Kõigil koolidel on direktor või juhtaja, kes vastutab kooli toimimise eest. Tema on kooli juht, kes koos kooli juhtkonna teiste liikmetega (õppealajuhataja, majandusjuhataja jt) teeb olulised koolielu puudutavad otsused ja viib need ellu.

Õppealajuhataja

Õppealajuhataja kuulub kooli juhtkonda ning on direktori kõige lähem abiline õppetöö alal. Ta juhib õppetööd, koostab laste jaoks tunniplaanid ning tegeleb muude praktiliste õppekorraldusküsimustega.

Kooli sekretär

Kooli sekretär haldab koolieluks vajalikke dokumente. Näiteks on just tema see, kes võtab teie käest vastu lapse kooli õppima asumiseks vajalikud dokumendid. Kui te ei tea, kelle poole oma küsimusega pöörduda, helistage kooli sekretärile. Tema juhib teid õige inimese juurde.

Klassijuhataja

Teie lapse jaoks on koolis kõige tähtsam õpetaja teie lapse klassijuhataja. Esimeses kooliastmes annab klassijuhataja teie lapsele peaaegu kõiki tunde.

Teistes kooliastmetes on klassijuhatajaks mõne aine õpetaja, kes peab tihedat sidet oma klassiga ning kelle poole võib laps iga küsimusega pöörduda. Klassijuhataja suhtleb lapsevanemaga kõigis koolielu käsitlevates küsimustes.

Õpetajad

Õpetajad õpetavad teie lapsele erinevaid õppeaineid. Algklassides õpetab peaaegu kõiki õppeaineid klassijuhataja, enamasti alates teisest kooliastmest hakkavad tunde andma aineõpetajad. Algklassiõpilastele annavad aineõpetajad neid tunde, mida klassijuhataja ei anna (nt muusika, kehaline kasvatus ja võõrkeel).

Koolipsühholoog

Koolipsühholoog on erialase väljaõppega spetsialist, kes on laste usaldusisik. Tema juurde võib laps minna nii oma suurte kui ka väikeste muredega. Mõni laps vajab erilist toetust, et õpingutes edasi jõuda. Koolipsühholoog aitab selgitada põhjuseid, mis on takistuseks. Ta tunneb ja rakendab erinevaid meetodeid, mis toetavad õpilast, kui tal on probleeme või hirmusid. Psühholoog korraldab erinevaid tegevusi (nt vestleb lapsega, laseb tal teste täita vm), mis aitavad selgitada, mis oleks õpilasele parim. Koolipsühholoog nõustab vajaduse korral ka lapsevanemaid.

Logopeed

Paljudes koolides töötab logopeed (kõneraviõpetaja), kes toetab last nii suulise kui ka kirjaliku keele eakohasele tasemele jõudmisel. See teenus peab olema kättesaadav kõigis koolides. Kui koolis logopeedi ei ole, siis korraldatakse selle teenuse kasutamine.

Sotsiaalpedagoog

Sotsiaalpedagoog on erialase väljaõppega spetsialist, kes tegeleb õpilastega, kellel on õppimis-, kohanemis- või käitumisprobleeme. Ta jälgib, et kõik lapsed käiksid koolis, ning suurte probleemide (nt koolivägivalla) puhul on üks neist tugiisikutest, kes aitab probleemi lahendada.

Huvijuht

Paljudes koolides on huvijuht, kes aitab õpilastel vaba aega veeta. Ta organiseerib koolis mitmesuguseid tegevusi (nt huviringe), kureerib õpilasesinduse tööd, korraldab koostöös õpetajate ja õpilastega aktusi, koolipidusid ning teisi üritusi.

Meditšiiniõde ja hambaarst

Koolis on tagatud, et erakorralises olukorras saavad lapsed arstiabi. Kui laps jääb keset koolipäeva haigeks või juhtub mõni õnnetus, osutab esmast abi meditsiiniõde. Kooli meditsiiniõde jätkab perearsti alustatud vaktsineerimisi. Kõikide võimalike vaktsineerimiste kohta saadetakse enne vanemale teatis, millega küsitakse vanema nõusolekut. Meditsiiniõde jälgib ka õpilase füüsilist arengut, sh pikkuse, kaalu, nägemise ja kuulmise arenemist. Kooli meditsiiniõde ei asenda perearsti, seega tuleb lapse igapäevaste tervisemurede lahendamiseks konsulteerida perearstiga. Väiksemates koolides meditsiinitöötajat majas ei ole. Sel juhul tuleb tervisemuredega pöörduda õpetaja poole, kes aitab korraldada vajalikku abi.

Kriitilistes olukordades kutsub kool välja kiirabi, kes annab operatiivset abi ning vajaduse korral viib lapse haiglasse.

Mõnes koolis töötab ka hambaarst, kes kontrollib õpilaste hammaste korrasolekut ja annab nõu, kuidas nende eest hoolitseda. Arstiabi (sh hambaravi) on lastele (kuni 18. eluaasta lõpuni) Eestis tasuta.

Turvatöötajad

Mõnes koolis on peaukse juures valvur/turvatöötaja, kes suhtleb sisenejatega. Turvatöötaja jälgib, et võõrad ei siseneks koolimajja loata. Mõnel pool registreeritakse kõik külalised. Turvatöötaja korraldusi tuleb täita.

Abipersonal

Igas koolis on eri ülesannetega abipersonali: garderoobihoidjad, sööklapersonal, koristajad, raamatukogutöötajad ja teised.

Kooliks valmistumine

Enamik lapsi Eestis käib juba enne kooli tulekut mõnes lasteasutuses. Koolieelses eas lapsed käivad kas lasteaias, lastehoius või eelkoolis.

Lasteaed ja lastehoid

Lapsevanem võib oma 1,5–6aastase lapse panna lasteaeda, kus ta saab teiste lastega suhelda ja mängida ning omandab muu hulgas alushariduse (riikliku õppekava järgi). Lapsed on lasteaias rühmades ning iga rühma juures töötavad lasteaiaõpetaja ja abiõpetaja, keda kutsutakse vahel ka kasvatajateks.

Lastele vanuses 1,5 – 4 aastat peab kohalik omavalitsus lapsevanema soovi korral võimaldama lapsehoidu. Lapsevanem peab hüvitama kohalikule omavalitsusele lapse toidukulud ning peab maksma ka väikest kohatasu.

Lasteaiapäevad algavad tavaliselt kell üheksa hommikul ning lõpevad umbes kell viis (lasteaia lahtiolekuaeg on enamasti 7–19.00). Päeva jooksul saavad lapsed kolm korda sooja toitu: hommikul, lõunaajal ja pärastlõunal. Lapsevanem saab menüüga tutvuda lasteaia infostendil.

Lasteaia päevakavas on vaikne tund, mil lapsed lähevad voodisse magama (enamasti riietuvad nad magamaminekuks pidžaamadesse). Päeva jooksul teevad õpetajad lastega mitmesuguseid tegevusi: joonistavad ja meisterdavad, spordivad, laulavad, tantsivad ning mängivad. Lisaks sellele omandavad lapsed kooliks vajalikke teadmisi ja oskusi, sh teevad loodusvaatlusi, kuulavad muinasjutte, õpivad tähti ja uusi sõnu, arvutavad ning teevad palju muud õpetlikku ja kasulikku.

Kogu õppimine lasteaias käib mängu kaudu. Mängides areneb mõtlemine, loomevõimed ja fantaasia. Mängimine aitab lapsel omandada keelt ning arendada oskust teiste laste ja täiskasvanutega suhelda.

Et panna laps lasteaeda, tuleb esitada lasteaia juhatajale avaldus. Kui lasteaias on vabu kohti, saabki laps aeda. Kui lasteaias vaba kohta ei ole, pannakse laps ootejärjekorda. Lasteaia valib lapsevanem. Eestis on nii eesti-, vene- kui ka ingliskeelsed lasteaiad. Infot vabade lasteaiakohtade kohta annab kohaliku omavalitsuse ametnik.

Lasteaias käimine ei ole kohustuslik, küll aga väga soovitatav lapsele, kelle emakeel ei ole eesti keel. Teiste lastega koos mängides areneb lapse keeleoskus kiiresti ning hiljem on tal lihtsam koolis hakkama saada.

Eelkool

Paljud koolid pakuvad eelkoolis käimise võimalust. Eelkool on ettevalmistuskursus kooli minekuks ja seal saavad osaleda 6-aastased. Ettevalmistava õppe eesmärk on kinnistada lapse oskusi, mida on vaja edukaks õppimiseks. Tavapäraselt on eelkoolitunnid kaks korda nädalas õhtupoolikuti. Mõni kool on leidnud võimaluse ka hommikupoolseteks eelkoolitundideks. Tavaliselt peab lapsevanem lapse ise kooli kohale tooma ja pärast tunde ära viima. Enamasti on eelkoolid tasulised ning seal saab mängulises õhkkonnas tutvuda koolieluga (mängitakse mängu, loetakse, harjutatakse kirjutamist, arvutatakse, lauldakse). Õppetegevusi korraldab kooli algklasside õpetaja. Eelkool on vajalik lastele, kes pole käinud lasteaias ning kelle puhul võib eeldada kooliga kohanemise raskusi.

Laps läheb kooli

Kui teie laps saab Eestis kooliealiseks (7-aastaseks) või saabub siia kooliealisena (7–17-aastasena), saab teie laps hakata käima Eesti koolis.

Mis on koolivalmidus?

Koolivalmidus tähendab seda, et laps soovib õppida, omandada uusi teadmisi ning jälgida ja täita täiskasvanu selgitusi ning korraldusi. Enne esimesse klassi minekut kutsutakse paljudes koolides õpilasi koos vanematega kooliga tutvuma ja samal ajal selgitatakse vestluse käigus välja lapse koolivalmidus. Lapsevanem võib viibida soovi korral vestluse juures. Nendes vestlustes ei hinnata last, vaid tema senise arengu ja koolivalmiduse kujunemist.

Koolivalmiduse puhul vaadeldakse lapse arengus tähtsaid aspekte: **füüsilist, sotsiaalset ja vaimset arengut**.

Lapse **füüsilise arengu** ja tervise kohta saab vanem tagasisidet perearstilt või lastearstilt. Laps peab taluma koolipäeva ning koolitee pikkust, suutma ennast ja oma emotsioone kontrollida ning olema kehaliselt aktiivne ja suutma teha käelisi tegevusi.

Koolivalmiduse **vaimse aspekti** puhul on oluline, et laps oskaks kuulata ja koondada oma tähelepanu ka igavamale tegevusele ning suudaks arusaadavalt anda edasi oma mõtteid ja selgitada eakohaselt olukordi.

Sotsiaalse koolivalmiduse näitajad on lapse võime arvestada teisi õpilasi ja õpetajat ning teha nendega koostööd, püsivus alustatud tegevus lõpuni viia ning soov õppida.

Kuidas koolivalmidust hinnatakse?

Koolivalmiduse väljaselgitamise puhul võidakse paluda lapsel natuke lugeda, kirjutada, joonistada ja arvutada, teha ühistegevusi koos kaaslastega ning vastata õpetaja küsimustele.

Kooliminev laps peab oskama ennast ise teenindada, näiteks oskama end riidesse panna, saada hakkama söömisega, suutma pidada elementaarset korda oma asjades, saada tualetis ise hakkama, ning vajaduse korral oskama ja julgema täiskasvanult abi paluda.

Mis kooli saab laps minna?

Igale lapsele on Eesti haridussüsteemis tagatud koolikoht. Lapsevanem valib kooli oma elukoha järgi. Ta võib valida ka kaugemal asuva kooli, kui seal on vabu kohti. Kõige mõistlikum on koolide kohta infot küsida kohalikust omavalitsusest, kellel on piirkonna koolide ülevaade ning kes saavad anda teile infot Eesti haridussüsteemi ja konkreetsete koolide kontaktide kohta. Te võite ka ise pöörduda lähimasse kooli või otsida infot Internetist.

Mis dokumente on vaja kooli minemiseks?

Välismaalasel on Eestis elamiseks vaja täita kindlad nõudmised. Tutvuge nõudmistega Politsei- ja Piirivalveameti [kodulehel](#).

Kui tulete oma last kooli vormistama, võtke kaasa lapse isikut tõendav dokument (nt sünnitunnistus, pass, isikutunnistus). Koolis tuleb kirjutada kirjalik avaldus, et soovite oma lapse sellesse kooli panna. Vanematesse klassidesse tuleku puhul on vaja näidata lapse varasemat haridusteed, st võimaluse korral võtke kaasa lapse hariduskäiku tõendavad dokumendid (nt klassitunnistused).

Kooli vastu võtmiseks on vaja tervisekaarti. Selleks tuleb koos lapsega käia perearsti vastuvõtul. Tervisekaarti võib aidata teha kooli meditsiiniõde.

Kui teil ka pole kõiki ülalnimetatud dokumente, tooge laps ikka kooli. Teie lapse õppima asumise probleemid lahendatakse koostöös kooli juhtkonnaga.

Kui soovite hiljem mingil põhjusel kooli vahetada, tuleb ka sel juhul kirjutada direktorile kirjalik avaldus. Koolist lahkudes saab õpilane kaasa dokumendid, mis tuleb esitada järgmisele haridusasutusele, kuhu laps õppima asub.

Mis dokumendid annab lapsele kool?

1. Kui laps on kooli vastu võetud, saab ta õpilaspileti. Õpilaspilet on dokument, mis tõendab, et laps õpib Eestis. Õpilaspilet annab soodustusi näiteks ühissõiduki piletite ostmisel. Õpilaspiletile kantakse kooli nimetus, lapse nimi, isikukood ja sünniaeg ning pileti kehtivusaeg. Pileti saamiseks on vaja kooli tuua üks dokumendifoto (3 x 4 cm).
2. Mõnes koolis saavad lapsed raamatukogupileti.
3. Kooliti on erinevalt korraldatud söögikordade üle arvepidamine, paljundusvõimaluste kasutus jm.
4. Kooliaasta lõpus saab õpilane klassitunnistuse, mis tõendab klassikursuse läbimist.

Mis kool valida, kui laps ei oska eesti keelt?

Kui laps ei oska kooli õppekeelt, siis on soovitatav kõigepealt võtta ühendust kohaliku omavalitsusega, kes aitab leida kooli, kus korraldatakse muukeelsete laste eesti keele õpet. Omavalitsustes töötavad haridusametnikud, kes koordineerivad oma piirkonna hariduselu. Neil inimestel on teavet piirkonna lasteaedade ja koolide kohta ning te saate vajalikud aadressid, telefoninumbrid jm info.

Kui omavalitsus on leidnud sobiva kooli, lepib lapsevanem kokku kohtumise kooli juhtkonna esindajaga (koolidirektori või õppealajuhatajaga). Kohtumisele ja kooliga tutvuma läheb lapsevanem koos lapsega. Kohtumisel selgitatakse välja, mis klassis hakkab laps õppima sõltuvalt tema vanusest ja klassist, mille ta on mujal lõpetanud. Kui teie laps ei oska keelt ning vajab kohanemiseks aega, hakkab ta vanema nõusolekul mõnikord õppima klass allpool.

See annab lapsele nii-öelda lisa-aasta, mil ta jõuab Eesti kooli ja eesti keelega kohaneda, olles samal ajal õppeainete sisuga juba veidi tuttav.

Eestis on veel koole, kus pole varem mujalt saabunud õppijaid õppinud ning kus puuduvad eesti keele lisaõppe korraldamise kogemused. Küll on riiklikult korraldatud õppematerjalide väljaandmist ja õpetajate koolitust ning koolid on enamasti valmis muukeelsete õppijatega tegelema.

Õppekava

Õpetusele Eesti koolides annab üldise raami riiklik õppekava, mida järgivad kõik koolid, sõltumata õppekeelest (Eestis on üksikuid koole, mis töötavad Rahvusvahelise Bakalaureuse (IB) õppekavade alusel). Riikliku õppekava põhjal koostab kool enda õppekava, mis on kooliti erinev. Koolid saavad õpetada mõningaid aineid (nt keeli, reaalaaineid vm) suuremas mahus ning lisada valikaineid, näiteks õpetada haruldasi keeli, teha keskkonnateemalisi kursusi, korraldada projektõpet vm. Kooli juhtkonnaga kohtudes saate küsida, mis on selle kooli õppekava eripära.

Õpilasele, kes eesti keelt ei valda, koostatakse individuaalne õppekava.

Millised on õppeained kooliastmeti?

Riikliku õppekava järgi õpitakse põhikoolis järgmisi õppeaineid.

I kooliaste (1.–3. klass)

Esimeses kooliastmes õpitakse järgmisi aineid: eesti keel, võõrkeel, matemaatika, loodusõpetus, inimeseõpetus, muusika, kunsti- ja tööõpetus ning kehaline kasvatus. Lisaks on esimeses kooliastmes kooli või klassi õppesuuna järgi kuni kaheksa vabaaine õppetundi nädalas. Maksimaalne õppetundide arv esimeses kooliastmes klasside kaupa on näidatud tabelis.

Õppetundide arv nädalas

Esimene klass	20
Teine klass	23
Kolmas klass	25

II kooliaste (4.–6. klass)

Teises kooliastmes õpitakse järgmisi aineid: eesti keel ja kirjandus, A-võõrkeel ja B-võõrkeel, matemaatika, loodusõpetus, inimeseõpetus, ajalugu, ühiskonnaõpetus, muusika, kunstiõpetus, käsitöö, töö- ja tehnoloogiaõpetus ning kehaline kasvatus. Lisaks on teises kooliastmes kooli või klassi õppesuuna järgi kuni kümme vabaaine õppetundi nädalas. Maksimaalne õppetundide arv teises kooliastmes klasside kaupa on näidatud tabelis.

Õppetundide arv nädalas

Neljas klass 25

Viies klass 28

Kuues klass 30

III kooliaste (7.–9. klass)

Kolmandas kooliastmes õpitakse järgmisi aineid: eesti keel ja kirjandus, A-võõrkeel ja B-võõrkeel, matemaatika, loodusõpetus, geograafia, bioloogia, keemia, füüsika, inimeseõpetus, ajalugu, ühiskonnaõpetus, muusika, kunstiõpetus, käsitöö, töö- ja tehnoloogiaõpetus ning kehaline kasvatus. Lisaks on kolmandas kooliastmes kooli või klassi õppesuuna järgi kuni kuus vabaaine õppetundi nädalas. Maksimaalne õppetundide arv kolmandas kooliastmes klasside kaupa on näidatud tabelis.

Õppetundide arv nädalas

Seitsmes klass 30

Kaheksas klass 32

Üheksas klass 32

Eesti keel

Laps, kes eesti keelt ei oska, hakkab õppima eesti keelt kui võõrkeelt individuaalse õppekava järgi. Individuaalse õppekava koostab eesti keele õpetaja, ta valib ka lapsele sobivad õppematerjalid.

Tavaliselt korraldab kool eesti keele õpet kas individuaal- või rühmatundidena (kui lapsi on rohkem kui üks). Eesti keele tundides arendatakse kõiki keele osaoskusi: kuulamist, lugemist, rääkimist ja kirjutamist. Peale selle õpetatakse hääldamist, sõnavara ja grammatikat. Enamasti õpetatakse eesti keelt eesti keeles, st õpetaja ei kasuta tunnis peale eesti keele muid keeli. See on tavapärane võõrkeeleeõppes, mis on esialgu ehk harjumatu, kuid igal juhul efektiivsem kui tõlke kaudu õpetamine.

Lapsevanem võiks lapse keeleõpet ka kodus toetada. Selleks võiks osta eestikeelseid lasteraamatuid, ajakirju ja mängu, kuulata eestikeelset raadiot ning vaadata eestikeelseid telesaateid. Ka internetist võib leida keeleõppeks sobivaid tegevusi, näiteks sisaldab veebilehekülg www.lastekas.ee väiksematele lastele sobivaid keeleõppemänge ja videoid.

Võõrkeeled

Eesti koolis on kohustuslik õppida võõrkeeli. Mis keelt õpitakse, sõltub kooli valikutest. Tavaliselt õpetatakse inglise, vene, saksa ja prantsuse keelt. On koole, kus on võimalik õppida soome, rootsi, jaapani, hispaania ja heebrea keelt ning muidki keeli.

Koolis õpitavate kohustuslike võõrkeelte nimetamiseks on Eesti koolis selline süsteem: esimene keel, mida õppima hakatakse, on A-võõrkeel. A-võõrkeele õpe algab esimeses kooliastmes. Teine keel, mida õppima hakatakse, on B-võõrkeel. B-võõrkeele õpe algab teises kooliastmes. Kui koolis õpitakse veel kolmandat võõrkeelt, siis nimetatakse seda C-võõrkeeleks.

Mujalt tulnud laps, kes hakkab õppima Eesti koolis ja eesti keeles, saab õppida ka võõrkeeli, aga kuna tema jaoks on oluline selgeks saada eesti keel, siis õpib ta esialgu võõrkeeli oma klassikaaslastest erinevas mahus.

Lapse emakeel ja kultuur

Muukeelsete laste emakeeleõpe sõltub sellest, kui palju on koolis sama emakeelega õpilasi (Eesti seadus ütleb, et emakeeleõpet korraldatakse siis, kui huvilisi on vähemalt kümme). Kui kool korraldab mujalt tulnud õpilaste emakeeleõpet, siis õpivad nad seda teise ehk B-võõrkeelena. Infot selle kohta, kas koolis on juba mujalt tulnud laste emakeele tunnid, saate kooli õppealajuhatajalt. Lapsevanem saab alati ka ise arendada lapse emakeelt ning õpetada talle oma kultuuri.

Muusika

Muusika on kõigile kohustuslik õppeaine. Eestis on pikaajalised koorilaulutraditsioonid, mistõttu paljudes koolides on peale kohustuslike muusikatundide võimalik osa võtta kooriharjutustundidest. Mudilas-, laste-, noorte- ja segakoorid esinevad koolipidudel ning muudel üritustel. Laulukooride kõige tähtsam pidu on laulupidu. Suured üleriigilised laulupeod toimuvad Tallinna lauluväljakul (kuid mitte igal aastal). Sinna pääsemine on igale koorile suureks auks.

Kunst ja käsitöö

Kunst, käsitöö, kodundus ning töö- ja tehnoloogiaõpetus on kõigile õpilastele kohustuslikud. Nooremates klassides on tunnid kogu klassile koos, aga vanemates klassides toimuvad käsitöö ja kodundus ning tehnoloogiaõpetus eraldi õpperühmades. Kunsti- ja käsitöötunniks vajalikud vahendid hangib lapsevanem. Mõnes koolis kogutakse lastevanematelt raha ning õpetaja ostab ise vajalikud vahendid. Koolides on enamasti eraldi sisustatud käsitööklassid, kus on õmblusmasinad ning puu- ja metallitöö tegemiseks vajalikud vahendid. Paljudes koolides on kodundusklassid pliitide, praeahjude jm söögitegemiseks vajalikutega.

Kehaline kasvatus

Kehaline kasvatus on kohustuslik õppeaine. Kehalise kasvatus tunde on kas spetsiaalses spordisaalis või mõnes muus sobivas suuremas ruumis. Väritingimustes peetakse tunde sageli staadionil või kooli õues. Enamasti on staadionid ja spordiruumid koolimaja juures või lähedal.

Sporditunnis on palju liikumist, sestap peavad tunnis olema kaasas spordiriided, mis pannakse selga riietusruumis. Pärast tundi pestakse ennast duširuumis. Poistele ning tüdrukutele on eraldi riietus- ja pesemisruumid. Kui laps ei soovi koos teistega riietuda ega pesta, tuleb õpetajat informeerida, kes korraldab nii, et laps saab käia duši all ja riietuda üksi. Kehalise kasvatus tunde vahel riietatakse vastavalt ilmale. Talvel suusatakse, kelgutatakse ning uisutatakse.

Kui kooli juures on ujula, peetakse ujulatunnid seal; kui ujulat ei ole, on need tunnid mujal. Sel juhul teatab kool, kuidas on korraldatud ujulasse minek. Lapsed lähevad ujulasse koos õpetajaga. Ujulates on eraldi riietumis- ja pesemisruumid poistele ning tüdrukutele. Kõik lapsed ujuvad samas basseinis.

Mõnikord korraldatakse koolides spordipäevi. Sel päeval enamasti teisi ainetunde ei ole ning lapsed võistlevad erinevatel spordialadel, näiteks jooksevad, hüppavad, mängivad jalgpalli, võimlevad, suusatavad, kelgutavad, uisutavad, orienteeruvad või teevad teatejookse.

Kui lapsel on mingeid sportimist takistavaid terviseprobleeme, tuleb sellest informeerida klassijuhatajat. Püsivate tervisehäda korral on vaja tuua kooli arstitõend. Kui lapsel on möödunud terviseviga (nt nohu või köha), siis kirjutab lapsevanem selle kohta teate õpilaspäevikusse ning sellel päeval ei pea laps kehalise kasvatus tundi harjutusi kaasa tegema.

Kõige populaarsemad spordialad, mida ka kehalise kasvatus tundides harjutatakse, on Eestis võimlemine, kergejõustik, korv-, võrk- ja jalgpall, tantsuline liikumine ning talialad (suusatamine ja uisutamine).

Usundiõpetus

Eestis on kirik riigist lahus. Kõige levinum usk on luterlus, aga leidub ka õigeusklikke, katoliiklasi ja teisi konfessioone. Usundiõpetuse tunnid ei ole Eesti koolis kohustuslikud (küll peab kool olema valmis neid tunde korraldada, kui leidub piisav arv õpilasi, kes soovivad usuõpetuse tunnis osaleda). Usundiõpetus on usu- ja mõttevabaduse põhimõtetest lähtuv valikaine, kus käsitletakse erinevaid religioone ja usulisi liikumisi, õpitakse tundma religiooni

väljendumist kultuuris ning inimese ja ühiskonna elus ning arutletakse eksistentsiaalsete küsimuste üle.

Kirikute juures töötavad eri konfessioonide pühapäevakoolid, kuhu laps võib soovi korral minna.

Kõneravi

Kõneravitundi logopeedi juurde saadab lapse õpetaja, kes märkab õppetöö vältel ilmnevaid probleeme lapse keelelises arengus. Mõnikord teeb logopeed etteütusi, millega selgitab võimalikke kirjutamisprobleeme. Tavaliselt on logopeedi tunnid üks või kaks korda nädalas.

Õppekäigud ja ekskursioonid

Kool korraldab õppetegevust ka väljaspool koolimaja ruume. Koolist välja minnakse alati koos õpetaja(te)ga. Lapsi viiakse õppekäikudele näiteks muuseumidesse, mõnda asutusse, loomaaeda või mujale.

Paljudes koolides käiakse õpilastega teatris. Tasuliste ürituste puhul informeerib õpetaja lapsi ja vanemaid, kes annavad raha piletite ostmiseks. Teatrisse panevad lapsed selga pidulikumat riided. Soovitav on lapsele teatrisse kaasa anda veidi raha, et vaheajal näiteks etenduse kava või janu puhul juua osta.

Koolivaheaegadel ja kooliaasta lõpus korraldatakse klassiekskursioone, mis võivad olla mitmepäevased. Minnakse näiteks matkama või sõpruskoolile külla. Mõnikord käiakse välismaal. Klassiekskursiooniks kogutakse lapsevanematelt raha ning neis osalemine ei ole kohustuslik. Siiski on klassiekskursioonid tore võimalus näha oma klassikaaslaste teistsuguses olukorras, tutvuda Eestiga või teiste riikidega ning saada uusi kogemusi. Ka keeleõppe seisukohast on hea, kui laps saab koos teistega ekskursioonidel käia ning sel moel oma silmaringi ja sõnavara avardada.

Tunniplaan ja klasside süsteem

Kooli õppekava alusel koostatakse igale klassile tunniplaan. Kooliaasta alguses 1. septembril saavad õpilased klassijuhataja käest tunniplaani, kus on kirjas iga päeva tunnid. Tunniplaan kirjutatakse õpilaspäevikusse. Paljudes koolides võib tunniplaani näha kooli kodulehel või lapsevanematele mõeldud elektroonses süsteemis (näiteks E-koolis või Stuudiumis). Tunniplaan võib õppeaasta jooksul muutuda (tavaliselt muudetakse tunniplaani uue veerandi alguses). Eestis käivad lapsed koolis viiel päeval nädalas, st laupäeval ja pühapäeval tunde ei ole.

Kus tunnid toimuvad?

Noorematel klassidel on kõik tunnid (v.a kehaline kasvatus ja mõnes koolis ka laulmine, kunstiõpetus või tööõpetus) samas klassiruumis. Tavaliselt alates viiendast klassist on eri õppeainete tunnid vastavates ainekabinettides – füüsikatund füüsikaklassis, inglise keel inglise keele klassis jne. Iga tunni lõpus pakib laps oma kooliasjad kotti ning läheb järgmiseks tunniks uude klassi. Kui klassi tuleb uus õpilane, siis tutvustab klassijuhataja talle koolimaja ja näitab täpselt, millistes klassiruumides erinevate õppeainete tunnid toimuvad. Klassid on koolimajades tähistatud kas numbrite või nimetustega.

Lõimumisplaan

Lõimumisplaan on tegevuskava, mis sisaldab individuaalset õppekava ja tegevusi, mis toetavad mujalt Eestisse tulnud lapse kohanemist ning toimetulekut Eesti koolis.

Milleks on vaja lõimumisplaani?

Et laps saaks Eesti koolisüsteemis hakkama, on vaja teda toetada. Keelt oskamata ei ole võimalik hästi koolielus osaleda. Lõimumisplaan koostatakse lapse paremaks integreerimiseks ning selles arvestatakse lapse eripära, varasemat õppimiskogemust ja muid vajadusi.

Kes koostavad lõimumisplaani ja mida see sisaldab?

Lõimumisplaani koostavad kooli juhtkonna esindaja, aineõpetajad, laps ja lapsevanem. Lõimumisplaan tehakse tavaliselt poole aasta kohta. Sellesse pannakse kirja täpne tunnijaotus ja erinevate õppeainete õppesisu ning muud koolielu toetavad tegevused (sh huvitegevused).

Kõigepealt koostatakse õpilasele sobiv tunniplaan. Tavaliselt on õpilane oma põhiklassiga koos võõrkeelte tundides, ent ka matemaatika ning oskusainete (laulmise, kunstiõpetuse, kehalise kasvatus, käsitöö, tööõpetuse) tundides. Teiste tundide ajal on lapsel kas abiõpetaja, kes valmistab last ette, et ta saaks koolis iseseisvalt hakkama, või on tal eesti keele tunnid või on laps kohanemisklassis. Kohanemisklassi koondatakse õpilased, kes ei oska eesti keelt; nendega tegeleb keeleõpetaja. Sageli on kohanemisklassis eri vanuses ja eri emakeelega õppijad. Kohanemisklassid on ainult sellistes koolides, kus õpib palju mujalt tulnud õpilasi.

Mõnel pool on lapse lõimimine korraldatud nii, et abiõpetaja on koos lapsega ainetunnis ning aitab teda vajaduse korral. Vahel aitavad mujalt tulnud õpilast teised õppijad (nt koolides, kus on juba aastaid õppinud mujalt tulnud õpilasi, võivad nad ise olla tugiisikud uutele mujalt tulnud õpilastele).

Lõimumisplaanis võidakse kokku leppida muudeski õpilast toetavates tegevustes, näiteks huvitegevused, mida kool saab pakkuda, abiõpetaja teenuste kasutamine, lapse emakeele ja kultuuri õpe jm.

Kuidas korraldatakse aineõpet?

Iga aineõpetaja teeb lapsele oma ainesisust lähtuva individuaalse ainekava, kus võtab arvesse riikliku õppekava nõuded ja lapse varasema õppimiskogemuse. Individuaalses õppekavas sõnastatakse teemad, mida õpitakse, ning oodatavad õpitulemused ja meetodid, kuidas soovitud õpitulemused saavutatakse.

Mis küsimusi lõimumisplaani koostamisel arutatakse?

Lõimumisplaani koostamisel püütakse tavaliselt leida vastuseid järgmistele küsimustele.

1. Kuidas on korraldatud lapse eesti keele õpe (kes õpetab, mitu tundi on nädalas, mis materjalide järgi õpitakse, kas õpe toimub individuaal- või rühmatundidena või kohanemisklassis)?
2. Mis ainetundides hakkab laps osalema? Milline on lapse tunniplaan?
3. Millised on lapse ainekavad ainete kaupa?
4. Kuidas hinnatakse lapse arengut?
5. Milliseid tugisüsteeme saab kool pakkuda (abiõpetaja, tugiõpilane)?
6. Milliseid lapsele sobivaid huvitegevusi pakub kool?
7. Kas koolis on võimalik õppida lapse emakeelt ja kultuuri?

Täpse info oma lapse individuaalse õppekava ja õppekorralduse kohta saate koolist, sest see on kooliti erinevalt korraldatud.

Iga laps on erinev, kuid läheb vähemalt aasta, enne kui ta keeleoskus võimaldab õppida kõiki õppeaineid samas klassis koos oma klassikaaslastega.

Kuidas mu lapsel koolis läheb?

Kuidas mõõdetakse lapse edasijõudmist?

Eesti koolis saavad lapsed kõigis klassides ja õppeainetes hindeid. 1. ja 2. klassis ei pruugi hinded olla numbrilised, vaid võivad olla ka sõnalised hinnangud. Mõnes koolis ei panda numbrilisi hindeid kuni 6. klassi lõpuni.

Hinnatakse skaalal 1 kuni 5, kusjuures hinne 5 näitab, et õpilane on saavutanud väga hea õpitulemuse. Hinne 1 näitab, et õpilasel on veel palju arenguruumi. Õpetaja peab andma lapsele tagasisidet, mille kallal peab laps veel tööd tegema, et õpitulemusi parandada.

Järelevastamise võimalustest teavitab last aine- või klassiõpetaja

Hindeid on kahte sorti:

- 1) jooksvad hinded, mida pannakse õppimise ajal tehtud töö eest;
- 2) kokkuvõtvad hinded ehk veerandi- ja aastahinded, mis kirjutatakse klassitunnistusele.

Lisaks sellele annavad õpetajad lastele sõnalisi hinnanguid.

Kool jälgib lapse käitumist. Koolis käitumise reeglid on kirjas kooli kodukorras. Kooli kodukorda tutvustab õppeaasta algul klassijuhataja ning ka õppeaasta jooksul tuletatakse vajalikke reegleid meelde. Reeglitega saab tutvuda kooli kodulehel.

Koolil on õigus last tunnustada positiivsete tegude ja tulemuste eest ning negatiivse käitumise puhul mõjutada paremini käituma.

Vähemalt kaks korda õppeaastas annab kool õpilasele ja vanemale kirjalikku tagasisidet õpilase käitumise (sh hoolsuse) kohta.

Kust saab lapsevanem hindeid näha?

Lapsevanem saab jälgida lapse hindeid lapsevanematele mõeldud elektroonsest süsteemist või lapse õpilaspäevikust. Kokkuvõtvaid hindeid näeb lapsevanem veerandi lõpus lapse klassitunnistusest. Aastahinne kujuneb veerandihinnete põhjal ning see märgitakse kooliaasta lõpus klassitunnistusele. Kooliaasta lõpus saavad lapsed direktori allkirjastatud klassitunnistuse.

Kui laps ei saa kooli tulla

Kõik lapsed peavad koolis käima ning ilma mõjuva põhjuseta puududa ei tohi. Kui lapsel pole võimalik mingil põhjusel kooli tulla, siis tuleb sellest kohe kooli teavitada. Hea tava kohaselt ei planeeri pere oma perepuhkusi ega muid sõite koos lastega kooliaja sisse. Erandkorras võib kool loa anda, aga selleks tuleb otse suhelda kooli juhtkonnaga.

Külmapühad

Mõnikord on talvel väga külma ilmaga perioode, mil temperatuur võib langeda alla kahekümne miinuskraadi (Celsiuse järgi: -20° C). Kui sellele lisandub tugev tuul, on lastel ohtlik pikka aega väljas olla. Kui ilm on koolis käimiseks sobimatu, kuulutatakse välja külmapühad. Sõltuvalt piirkonnast ja lapse vanusest ei pea külmapüha ajal kooli minema. Infot selle kohta, kas tuleb kooli tulla või mitte, saab koolist. Tavaliselt teatatakse sellest kooli kodulehel.

Kui laps jääb haigeks

Haige laps, kellel on palavik, tugev nohu, köha või mingi viirus, ei tohi kooli minna. Kui laps jääb tervisehäda tõttu koolist eemale, tuleb sellest teavitada klassijuhatajat. Kui haigus on

raske või kestab pikemat aega, siis pöörduge kindlasti arsti poole. Kui lapsel on mingi püsiv tervisehäire, teavitage sellest klassijuhatajat. Vajaduse korral tuleb seda tõendada ka arsti tõendiga.

Millist lisaõpet on võimalik saada?

Kui laps on koolist pikalt puudunud, on tal võimalik saada pärast tunde järeleaitamistunde. Ka ebaedu puhul (kui laps on küll koolitundides osalenud, aga pole õpitust aru saanud) peaks laps osalema järeleaitamistundides. Neid annab tavaliselt sama aineõpetaja, kes põhitundegi. Järeleaitamistunnid on enamasti koolipäeva lõpus pärast põhitunde (mõnes koolis ka esimese tunнина). Tavaliselt on igal õpetajal kindel aeg ja päev, mil ta abi vajavate õpilastega tegeleb. Järeleaitamistundi võivad õpilased minna siis, kui midagi jäi tunnis arusaamatuks, mõni kontrolltöö ebaõnnestus või on lihtsalt vaja õpetajalt midagi küsida. Infot järeleaitamistundide kohta saab klassijuhatajalt.

Tunnistused

Tunnistus on dokument, kuhu kantakse õpilase õppeperioodide kokkuvõtavad hinded. Sõltuvalt koolist näeb lapsevanem hindeid kas elektroonses süsteemis või väljastatakse tunnistus paberil. Paberil tunnistuse toob õpilane lapsevanemale tutvumiseks koju ning viib järgmise õppetsükli alguses allkirjastatult kooli tagasi. Õppeaasta lõpus saab laps koolidirektori allkirjastatud klassitunnistuse, kuhu on kantud kõigi õppeperioodide hinded ja aastahinded ning otsus, kas laps läheb edasi järgmisse klassi või mitte.

Riiklikud tööd ja eksamid

Neli korda kooliaja jooksul (iga kooliastme lõpetamisel ja kahes üleminekuklassis) tuleb lastel sooritada üks või mitu suuremat tööd:

3. klassis – tasemetöö ühes õppeaines (kas eesti keeles või matemaatikas);

6. klassis – tasemetööd kahes õppeaines (kas eesti keeles või matemaatikas ning veel ühes õppeaines, mis teatatakse koolidele neljanda õppeveerandi alguses);

8. klassis – üleminekueksam ühes õpilase valitud õppeaines;

9. klassis – põhikooli lõpetamiseks tuleb teha eksamid kolmes õppeaines (eesti keeles ja matemaatikas ning veel ühes õppeaines, mille valib õpilane); Lisaks lõpuksamitele tuleb õpilasel 7. – 9. klassi jooksul teha loovtöö.

10. klassis – üleminekueksam ühes õpilase valitud õppeaines;

11. klassis – üleminekueksam ühes õpilase valitud õppeaines;

12. klassis – gümnaasiumi lõpetamiseks tuleb teha viis eksamit, neist vähemalt kolm peavad olema riigieksamid (eesti keeles, võõrkeeles ning matemaatikas) ja ülejäänud on koolieksamid. Lisaks eksamitele tuleb õpilasel teha ka uurimus või praktiline töö.

Koolil on õigus korraldada koolisiseseid tasemetöid ja eksameid ka teistes, eespool nimetatud klassides. Info kõigi tasemetööde ja eksamite kohta antakse õpilastele kooliaasta alguses. Ka kooli kodulehel on see info kättesaadav.

Riiklikke töid hinnatakse hinnetega, v.a 12. klassi riigieksamid, mida hinnatakse punktidega (skaalal 0–100, eksam on sooritatud alates 20 punktist).

Riiklike tööde ja eksamitega kontrollib riik, kas laps on vastava aine õppekava omandanud. Kui õpilasel eksam ebaõnnestub, peab ta selle uuesti sooritama. Enne uue eksami sooritamist peab laps selles aines veel kuni kaks nädalat koos õpetajaga õppima. Seejärel sooritab ta korduseksami ehk järeleksami.

Individuaalse õppekava järgi õppivale õpilasele koostatakse tema õppekavale vastav tasemetöö. Mujalt Eestisse saabunud õpilaste eksamitööde hindamiseks on riik kehtestanud leebemad hindamiskriteeriumid. Täpsemat infot eksamite ja tasemetööde kohta saate lapse klassijuhatajalt või vastava aine õpetajalt.

Klassi ja kooli lõpetamine

Kuidas lõpetatakse klass?

Et edukalt klassi lõpetada, peavad õpilase aastahinded olema vähemalt rahuldavad ning nõutud tööd ja eksamid sooritatud. Siis viiakse õpilane üle järgmisse klassi. Kui õpilast on mõnes õppeaines hinnatud mitterahuldavalt, peab ta selles aines veel kuni kaks nädalat koos õpetajaga õppima. Kui õpilasel on aga paljude õppeainete kokkuvõtavad aastahinded mitterahuldavad ning pikendatud õppetöö pole positiivseid tulemusi andnud, on otstarbekas jätta õpilane klassikursust kordama. Lõpliku otsuse langetab kooli õppenõukogu koos lapsevanemaga.

Kuidas lõpetatakse põhikool?

Kõik 9. klassi lõpetajad peavad sooritama kolm lõpueksamit. Kohustuslikud eksamid on eesti keeles ja matemaatikas. Kolmanda eksami saab õpilane ise valida ette antud ainete hulgast. Õpilased, kelle emakeel ei ole eesti keel ja kes on hiljuti tulnud teisest riigist, võivad sooritada eesti keele kui teise keele eksami (B2 tasemel). Vajaduse korral võib muukeelne õpilane saada eksami sooritamise ajal keelelist abi (nt kasutada sõnastikku). 7. – 9. klassi jooksul tuleb õpilaselt teha loovtöö

Loovtöö, uurimus ja praktiline töö

Põhikooli lõpetamiseks tuleb õpilasel 7. – 9. klassi jooksul teha loovtöö. Loovtööd võib teha üksi või grupiga. See võib olla uurimus, kunsti- või muusikaprojekt, leiutis või midagi muud, mis peegeldab õpilase süvahuvi mõne teema suhtes.

Gümnaasiumi lõpetamiseks tuleb õpilasel teha uurimus või praktiline töö. Ka see peab rajanema eeskätt õpilase enda huvidele.

Õpilase koolipäev

Koolitee tutvustamine

Kooli võib laps minna jalgsi, sõita bussi, koolibussi või autoga – kõik sõltub sellest, kui kaugel kool asub ja missugused on võimalused. Kooli võib tulla ka jalgrattaga, kui õpilasel on nõutud turvavarustus (kiiver, rattalukk) ning kooli juures on rataste hoidmise koht. Arvestada tuleb, et kool ei vastuta jalgrataste turvalisuse eest. Koolist saab infot ühissõidukite sõidusoodustuse kohta.

Kui laps hakkab koolis käima jalgsi, jalgratta või bussiga, siis peaksid vanemad enne koos lapsega harjutama, kuidas tulla kooli turvalist teed mööda. Lapsele näidatakse turvalised teeületamise kohad ning tuletatakse meelde, et tänavat saab ületada valgusfoori olemasolu korral ainult rohelise fooritulega, jälgides samal ajal liiklust.

Kui algab kool, peaks keegi täiskasvanu (pereliige, peretuttav) paar nädalat jälgima lapse liikumist kooliteel.

Pimedal ajal tuleb kanda helkurit (valgust peegeldavat märki või riideriba), et laps oleks autojuhtidele paremini nähtav. Helkuri kandmine on Eestis kohustuslik.

Tundide algus ja kestus

Tunnid algavad tavaliselt kell 8.00, mõnes koolis veidi hiljem. Enamasti on lapse koolitunnid kella kolmeks lõppenud (noorematel õpilastel ka varem). Tundide algusajad on kirjas kooli kodulehel ja lapse tunniplaanis.

Mis kell algavad ja lõpevad minu lapse tunnid?

Kooli kodukord ning hea tava näevad ette, et õpilane jõuab kooli hiljemalt kümme minutit enne tundide algust, et rahulikult koolipäeva sisse elada. Kooli jõudes lähevad lapsed garderoobi, et jätta sinna oma pealisriided ja vahetada väljalanõud vahetusjalatsite vastu. Kui riided on vahetatud, võib minna klassiruumi.

Tunnid kestavad 45 minutit ning vahetunnid umbes 10 minutit. Keset koolipäeva on üks pikem vahetund (vähemalt 20 minutit), mil õpilased söövad koolilõunat. Mõnes koolis võib tunni pikkus olla erinev.

Klassis tuleb tunniks vajalikud õppevahendid kotist välja võtta ja lauanurgale tõsta. Alati on vaja välja võtta õpilaspäevik ning tunnist olenevalt muud õppevahendid: õpik, vihikud, töövihik, tööraamat ja kirjutusvahendid või näiteks kunstitunnis hoopis joonistamistarbed ning paber.

Tunni algust ja lõppu tähistab kellahelin või mõni kindel tunnusmeloodia. Tunni lõppedes lähevad lapsed vahetundi, klassis avatakse aknad, et õpperuumi tuulutada. Vahetunni ajal puhatakse, käiakse tualetis ja suheldakse sõpradega. Kus lapsed vahetunni ajal on, sõltub koolist. Mõnel pool on võimalus minna õue, mõnes koolis on ruumid, kus saab mängida. Vahetunni ajal koolimajas ei joosta, sest nii on õnnetused kerged juhtuma.

Pinginaaber

Paljudes koolides istuvad lapsed klassis paarikaupa, mis tähendab, et igal lapsel on pinginaaber. Pinginaabriks võib valida hea sõbra, ent õpetajagi võib aidata pinginaabrit leida. Kui laps soovib ja klassiruum võimaldab, võib ta istuda üksinda. On õppeklasse, kus igal lapsel on ainult oma tool ja laud ning pinginaabriga koos istuda ei saa.

Missuguseid koolitarbeid vaja läheb?

Enne, kui hakkate lapsele koolitarbeid muretsema, küsige nõu lapse klassijuhatajalt. Koolis on kindlasti vaja vahetusjalanõusid ning koolikotti raamatute ja vihikute jaoks. Väiksemaid koolitarbeid – pliiatseid, kustukumme jm vajalikku – hoitakse pinalis.

Õpilaspäevik

Õpilaspäeviku saab osta poest, kuid mõnes koolis saab õpilane osta ka kooli logoga õpilaspäeviku, kus on päevade kaupa trükitud kooliaasta kalender. Paljudes koolides on põhikooli õpilastele (1.–9. klass) õpilaspäevik kohustuslik. Päevikusse kantakse tunniplaan, kodused ülesanded, tunnis saadud hinded ja muu tähtis info.

Õpilaspäevikusse saab õpetaja vajaduse korral kirjutada teateid lapsevanemale. On oluline, et lapsevanem tutvuks lapse päevikuga vähemalt korra nädalas.

Õpikud ja töövihikud

Põhikoolis annab õpikud ja töövihikud lapsele kool. Gümnaasiumis tuleb osa õpikuid ja töövihikuid osta lapsevanemal. Õpikutele peab ümber panema ümbrispaberi või kilekaaned, et need paremini säiliks. Kevadel annab laps õpikud koolile tagasi, et järgmisel sügisel saaks

neid kasutada juba uus õpilane. Juhul, kui õpik muutub kasutuskõlbmatuks või kaob ära, peab lapsevanem selle koolile hüvitama.

Õppetöös vajalikud vihikud ja muud lisamaterjalid tuleb tavaliselt lapsevanemal endal osta. Tavapäraselt on iga aine jaoks eraldi vihik, kuhu õpilane kirjutab selles tunnis tehtavaid harjutusi või ülesandeid. Küsige klassijuhatajalt, missuguseid vihikuid vaja on, sest sõltuvalt ainekst võib vaja minna kas joonelist, ruudulist, valget või noodijoontega vihikut. Klassijuhataja annab infot ka selle kohta, mitme joonega või kui suure ruuduga ja kui suured/mahukad peavad vihikud olema.

Koolivorm

Enamasti ei ole Eesti koolides koolivormi. On koole, kus on kasutusel näiteks:

- 1) oma kooli vormimüts, mida kantakse sügisel ja kevadel;
- 2) kooli logoga T-särk;
- 3) koolivorm, mis on välja töötatud just kindla kooli jaoks.

Kui koolil kindlat koolivormi kehtestatud pole, sobivad kooliriietuseks puhtad ja mugavad igapäevased, ilmaolude ning aastaajaga sobivad eakohased riided (poistel pikad püksid, tüdrukutel pikad püksid või seelik/kleit). Pidulike sündmuste puhul on tavaliselt kombeks kanda valget pluusi ja tumedat ülikonda või pükse/seelikut. Mõnes koolis on riitusele ning jalatsitele erireeglid, selle kohta saab infot koolist või kooli kodulehelt.

Muud riided ja jalatsid

Sõltuvalt aastaajast vajab laps erinevaid välisriideid. Sügisel ja kevadel on vaja veekindlaid jalanõusid (nt kummikuid), kergemat jopet, mütsi, salli ning sõrmikuid. Talveks, mis algab Eestis juba novembris, on vaja talvesaapaid, talvejopet või -kombinesooni, talvemütsi, paksemaid kindaid, sokke ning salli. Kui teil puudub külmas kliimas elamise kogemus, pidage riitumise suhtes nõu perearsti või kooliga või Eestis elavate peretuttavatega.

Riiete vahetamiseks ja hoidmiseks on koolides riidehoiud (tavaliselt keldrikorrusel). Õpilased jätavad üleriided ja jalanõud päevaks valvega või lukustatud riidehoidu. Eesti heitliku kliima tõttu on kombeks välijalanõud koolis ära võtta ning vahetada vahetusjalatsite vastu. Vahetusjalatsiteks sobivad sandaalid või mugavad kingad. Kandes vahetusjalatseid, ei määrdu sokid ning koolimajagi püsib puhtana.

Riided kehalise kasvatuse tunniks

Kehalise kasvatuse tundides on vaja spordijalatseid ja kahte sorti spordiriideid:

- 1) lühikesed dressid (T-särk ja lühikesed spordipüksid);

2) pikad dressid (pikkade varrukatega dressipluus ja pikad dressipüksid).

Spordiriided mureseb lapsevanem. Need peaksid õhku läbi laskma, olema mugavad ning võimaldama kergesti liikuda. Spordiriided pannakse enne kehalise kasvatuses tundi selga spetsiaalses riietusruumis ja võetakse pärast tundi seljast ära. Tavaliselt käiakse pärast kehalise kasvatuses tundi duši all. Selleks on vaja kaasa võtta pesemisvahendid ning käterätik. Poistele ja tüdrukutele on eraldi riietusruumid ning duširuumid. Vahel on kehalise kasvatuses tunnid õues. Siis oleks hea anda lapsele kaasa ilmastikule vastavad välisriided.

Talvel käiakse sporditundides suusatamas, uisutamas või kelgutamas. Õpetaja teatab enne, mis vahendeid õuetunnis vaja läheb, kas kelku, uiske või suuski. Mõnikord saab suusavarustust koolist laenutada või kasutatuna osta.

Paljudes koolides on ujumistunnid. Ujumistundideks vajab laps ujumisriideid, ujumismütsi, ujumisprille, saunalina ja pesemisvahendeid.

Vahendid kunsti-, käsitöö-, kodundus- ning töö- ja tehnoloogiaõpetustundideks

Õpetaja teatab lastele, mis vahendeid vaja läheb. Kunsti-, käsitöö- ning kodundustundide vahendid ostab enamasti lapsevanem.

1. Kunstitudes läheb tõenäoliselt vaja joonistuspaberit, guašš- ja/või akvarellvärve, pintsleid, veetopsi ning veekindlat lauakatet. Peale selle peaksid lapsel olema värvipliiatsid, viltpliiatsid, rasvakriidid, pastellkriidid, liimipulk, käärid ja värvilised paberid. Väiksematel õpilastel oleks vaja ka kooliriideid määrdumise eest kaitsvat põlle.

2. Käsitöötundides vajalikud tarbed sõltuvad tunni teemast ning võivad varieeruda. Enamasti kasutatakse riidekangast, õmblustarbeid, lõnga, kudumisvardaid ja heegelnõela.

3. Kodundustundideks (toiduvalmistamiseks) vajalikud toiduained toovad õpilased ise kaasa.

4. Töö- ja tehnoloogiaõpetuses on enamasti materjalid kooli poolt. Kui õpilasel on vaja midagi tunni jaoks kaasa võtta (nt puutööks vajalikku materjali), annab õpetaja sellest varakult teada.

Mida ei tohi kooli tuua?

Kooli ei võeta kaasa selliseid mänguasju või esemeid (nt muusika kuulamise või elektronmängude seadmeid), mis segavad õpilast keskendumast õppetööle. Kooli ei tohi tuua midagi sellist, mis võiks ohustada last ennast või kaasõpilasi, näiteks terariistu, tuletikke või välgumihkleid, tubakatooteid või teisi tervist kahjustavaid aineid. Kui laps on mõne niisuguse asjaga kooli tulnud, siis on kooli personalil õigus see enda kätte hoiule võtta. Üldjuhul

tagastatakse äravõetud asi lapsevanemale. Kui äravõetud asi osutub eriti ohtlikuks, teavitatakse sellest politseid, kes juhtumit edasi menetleb.

Paljudel õpilastel on mobiiltelefonid. Nende kasutamise kohta võib koolides olla erireegleid, näiteks tundide ajal tuleb mobiiltelefonid kas välja lülitada või hoida hääletu režiimi peal.

Hea tava kohaselt ei tohi koolis lindistada ega fotografeerida (v.a ülekoolilised pidulikud üritused). Kui pildistada on vaja, tuleb enne luba küsida.

Söömine

Hommikusöögi sööb laps kodus ja päeval pakutakse toitu koolis. Sooja toitu saab koolis enamasti üks kord, tavaliselt pärast kolmandat koolitundi. Sööma lähevad lapsed sööklasse, kus nad pesevad ka käed. Toiduks on praad või supp ja magustoit. Toidu juurde juuakse piima, keefirit, mahla, vett või soojadest jookidest teed ja kakaod. Sageli pakutakse lõuna juurde värsket aed- või puuvilja. Alati saab toidu juurde võtta leiba või saia.

Ühe nädala koolitoidu menüü võib olla näiteks niisugune.

Esmaspäev

Makaronid hakklihaga

Hautatud köögivili

Tee, leib, sai

Teisipäev

Kartulipuder, viinerid

Peedi-õunasalat, kapsa-tomatisalat

Mahlajook, leib, sai

Kolmapäev

Hernesupp

Kissell vahukoorega

Kakao, leib, sai, puuvili

Neljapäev

Sealihakaste, riis, tatar

Toorsalat

Piim, leib, sai

Reede

Kanakaste, riis, makaron, hapukoore-tomatikaste

Kurgisalat, puuviljasalat

Piim, tee, leib, sai

Paljudes koolides on selline kord, et õpilane saab toitu endale ise tõsta. See tähendab, et laps peab selle ka ära sööma, mis ta on endale ette tõstnud. Eesti toit võib lapsele tunduda teistsugune kui see, mida ta on harjunud kodus sööma. Lapsevanemad peaksid julgustama last kodusest toidust erinevat toitu sööma.

Pärast söömist koristatakse laud ning viiakse kasutatud nõud õigele kohale.

Kui pere otsustab, et laps mingil põhjusel koolitoitu ei söö (nt allergia, usu vm tõttu), siis peab tal oma söök kaasas olema. Seda sööb laps koos klassiga söögivahetunnil sööklas.

Koolitoit on kõigile 1.–12. klassi õpilastele tasuta. Kui mõnes koolis on teistsugune kord, siis antakse sellest kooliaasta algul lapsevanematele teada (nt maksavad lapsevanemad mõnes Eesti piirkonnas veidi toiduraha lisaks). Täpsemat infot saab klassijuhatajalt.

Paljudes koolides töötab kooli ruumes kohvik või puhvet, kust lapsed saavad oma raha eest süüa ja juua osta. Kohvikust saadav toit ei asenda koolilõunat.

Mida teeb laps pärast tunde?

Kui tunnid on lõppenud, lähevad lapsed enamasti koju. Väiksematele lastele tuleb tavaliselt keegi kodustest järele, kuid vanemad linnakoolides õppivad õpilased lähevad ise koju. Maakoolides sõidutatakse igas vanuses õpilased koolibussiga kodule lähemale. Koolibussi liikumismarsruudi kohta saab infot kooli kodulehelt või klassijuhatajalt.

Pikk üksiolemise aeg, kui te ise olete veel tööl, võib last väsitada. Seetõttu on hea, kui vanem leiab lapsele päeval eakohast mõistlikku tegevust. Koolid ja kohalikud omavalitsused pakuvad lastele mitmesuguseid tegevusi, levinumad on koolide juures tegutsevad pikapäevarühmad ning erinevad huviringid. Paljudes omavalitsustes on avatud noortekeskused, kus lapsed ja noored saavad koolivälisel ajal palju põnevat teha. Noortekeskuses töötavad noorsootöötajad, kellel on tavaliselt pedagoogiline kõrgharidus.

Mida tehakse pikapäevarühmas?

Pärast tunde on noorematel lastel (1.–4. klass) mõnes koolis võimalus jääda pikapäevarühma. Pikapäevarühmas on tavaliselt koos eri klasside lapsed, kes saavad õpetaja juhendamisel teha koduseid ülesandeid, mängida mängu ning tegelda oma hobidega.

Infot selle kohta, kas ja mis tingimustel tegutseb teie lapse koolis pikapäevarühm, saab klassijuhatajalt. Pikapäevarühmas osalemiseks tuleb kirjutada avaldus. Sageli on pikapäevarühmas osalemine tasuline (tasu sisse võib olla arvestatud ka kerge eine).

Mida tehakse huviringides?

Paljudes koolides tegutsevad pärast tunde huviringid. Lapsed saavad näiteks tegelda koorilauluga, võtta osa kunsti- või käsitööringidest, teha sporti, näitemängu või õppida keeli. Koolis tegutsevate huviringide kohta leiab infot kas kooli kodulehelt või on abiks klassijuhataja. Kui koolis huviringe ei ole, siis tuleb otsida lastele meelepärast tegevust piirkondlikest huvikoolidest või klubidest. Huviringides osalemine on enamasti tasuline, kuid koolide juures töötab ka tasuta huviringe.

Koduste ülesannete tegemine

Laps ei õpi mitte ainult koolis, vaid ta peab iseseisvalt töötama ka kodus. Enamikus ainetes antakse õpilastele ülesandeid koduseks tööks, mis tuleb järgmiseks tunniks ära teha. Kodutööks jäetud ülesanded kirjutab õpilane õpilaspäevikusse.

Kodutööde tegemine on mitmes mõttes väga oluline. Laps peab meenutama tunnis õpitut ning proovima, kas ta on õpitust aru saanud. Mõnikord on vaja õpilasel koostada iseseisvaid uurimistöid.

Vanematel tuleb hoolitseda selle eest, et lapsel oleks kodus oma vaikne õppimiskoht, kus ta saab valmistuda järgmise päeva tundideks ning kus tal oleks piisavalt aega kodutööde tegemiseks.

Kõigil õpilastel on kohustus teha koduseid ülesandeid. Kui kodutööd jäävad mingil põhjusel kokkulepitud ajaks tegemata, peab lapsevanem sellest kooli teatama kirjalikult õpilaspäeviku kaudu. Kui laps on koolist puudunud, saab koduülesannete kohta infot elektroonsest süsteemist (e-koolist) või mõnelt klassikaaslaselt.

Kodu ja kooli suhtlus

Kodu ja kooli suhtlus on korraldatud mitme kanali kaudu. Kõige rohkem infot liigub arvuti vahendusel elektronkirjade, elektroonse süsteemi (e-kooli) ja kooli kodulehe kaudu, sest enamikus koolides on elektrooniline süsteem, mis võimaldab lapsevanemal lapse hinnete ja edasijõudmisega ning koolis toimuvaga kursis olla. Teie lapse kontaktisikuks koolis on lapse klassijuhataja, kellega võite ise ühendust võtta ning kes võtab ka teiega ühendust, kui on vaja mõnd lapse küsimust arutada. Kirjalikke teated ja jooksvaid hindeid kirjutatakse ka lapse õpilaspäevikusse.

Klassijuhataja roll ja ülesanded

Klassijuhataja on kooli määratud inimene, kes tegeleb kõigi oma klassi õpilasi käsitlevate küsimustega. Klassijuhataja tunneb oma klassi lapsi kooli õpetajatest kõige paremini. On väga

hea, kui viite klassijuhataja kurssi teie last puudutava isikliku infoga (sh delikaatsed perekondlikud küsimused, lapse terviseküsimused, usuküsimused, võimalikud materiaalsed raskused jm). Olles informeeritud, saab klassijuhataja võimalikke probleeme ära hoida ning rasketes olukordades last aidata, kaasates selleks vajaduse korral kooli sotsiaalpedagoogi, koolipsühholoogi või mõne teise spetsialisti.

Teie otsene suhtlus kooliga käib lapse klassijuhataja kaudu. Tema on inimene, kellega peaksite esmajärjekorras ühendust võtma, kui teil tekib küsimusi või kui on vaja lahendada mõni probleem. Võtke klassijuhatajaga ühendust ka siis, kui lapsel on probleeme mõne teise õpetajaga. Kui suhtlus lapse klassijuhatajaga on mingil põhjusel häiritud, saab alati last käsitlevates küsimustes pöörduda kooli õppealajuhataja (sotsiaalpedagoogi, koolipsühholoogi) poole.

Klassijuhataja jälgib lapse koolis käimist, hilinemist, riiete puhtust, käitumist, läbisaamist klassikaaslastega jm. Kui laps mingil põhjusel kooli ei tule, siis on klassijuhataja see, kellele tuleb teatada lapse puudumisest ning seda põhjendada. Klassijuhataja kohtub lapsevanematega individuaalselt (sh lapse arenguveestlustel) ning lastevanemate koosolekutel. Muul ajal saab temaga ühendust kokku lepitud infokanalite kaudu (telefon, meil vm). Kui teie lapsel on mure või tal ei lähe koolis hästi, kui tal on tervisehädad või valmistab teile miski muu muret, võtke kindlasti ise lapse klassijuhatajaga ühendust. Mida kiiremini probleemile jälile saab, seda kiiremini hakatakse seda lahendama.

Elektroonse päevikusüsteemi kasutamine

Enamikus koolides on kasutusel elektroonne päevikusüsteem, kust lapsevanem saab infot lapse edasijõudmise, jooksvate ja kokkuvõtivate hinnete ning koduste tööde kohta. Paljudes koolides on kasutusel e-kooli süsteem.

Kõik õpetajad saavad lapsevanemaga suhelda elektroonse päevikusüsteemi kaudu, kirjutades teateid ja kommentaare lapse edasijõudmise kohta. Klassijuhataja annab internetiaadressi, millele lapsevanem end registreerib ja seejärel oma salasõna või isikutunnistusega süsteemi sisse pääseb. Kui arvutit ei ole, saab lapsevanem lapse hinnete jm kohta infot lapse õpilaspäevikust. Kui lapsevanem arvutit kasutada ei saa, tuleb klassijuhatajat sellest informeerida.

Kooli üldkoosolekud

Iga kool korraldab vähemalt korra aastas suure koosoleku, kuhu kutsutakse kõik lapsevanemad, et arutada kooli jaoks tähtsaid asju, näiteks tehakse kokkuvõtte eelmisest õppeaastast (eksamite tulemused, mis üritused olid jmt). Üldkoosolekul kõneldakse

lapsevanematele suurtest muutustest koolielus ja tutvustatakse koolikorralduse dokumente. Mõnikord kutsutakse koosolekule külalisi, kes räägivad erinevatel teemadel (nt tervisest, ealistest iseärasustest või turvalisusest).

Lastevanemate koosolekud

Väiksemad koosolekud, kuhu kutsutakse ainult ühe klassi laste vanemad, on tavaliselt üks kord õppeveerandi jooksul, see tähendab neli korda aastas. Lastevanemate koosolekul räägib klassijuhataja selle klassi elust ning ühiselt arutatakse päevakajalisi küsimusi, näiteks klassiekskursioone vm. Mida väiksemad lapsed on, seda sagedamini peetakse koosolekuid.

Arenguvestlus

Arenguvestlus on väike koosolek, millest võtavad osa õpilane ning tema üks vanem (eestkostja) või mõlemad vanemad. Arenguvestluse valmistab ette ja peab klassijuhataja. Mõnes koolis nimetatakse seda ka perevestluseks.

Arenguvestlusel on kindel struktuur, kus vaadatakse lapse arengu erinevaid aspekte, sh räägitakse lapse sõpruskonnast, huvidest, edasistest plaanidest, koolis hakkamasaamisest ning asjadest, mida saaks veel paremini teha. Enne arenguvestlust võib täita lapse ja tema arengu kohta küsimustiku. Selle vajadusest teatab klassijuhataja varem. Tavaliselt on arenguvestlused üks kord õppeaastas ning nende aeg lepitakse enne kokku.

Kooli külastamine

Lapsevanemad tulevad kooli õpperuumidesse siis, kui neid kutsutakse (nt peole või mõnele klassiüritusele, lastevanemate koosolekule, arenguvestlusele, mõne aineõpetaja või erispetsialisti jutule) või on selleks tungiv vajadus (nt mõni mure või probleem). Niisama, et lihtsalt vaadata, kuidas lapsel koolis läheb, pole soovitatav kooli tulla, sest see häirib teisi lapsi. On koole, kus korraldatakse lastevanematele avatud uste päevi, et vanem saaks jälgida oma last kogu koolipäeva ulatuses. Sellekohast infot saab kooli kodulehelt või klassijuhatajalt.

Kohanemine Eesti eluga

Kohanemine uue elukoha ja elukorraldusega nõuab kogu perelt pingutusi. Uut infot ja asju, mida tuleb korraldada, on väga palju. Ärge jääge oma ülesannetega üksi. Püüdke leida inimesi, kellele saate toetuda ning kellelt vajaduse korral abi paluda. Otsige üles oma sugulased või kaasmaalased. Abi võib saada ka ühiskondlikest organisatsioonidest, kirikust, sotsiaaltöötajalt või naabritelt.

Teie laps vajab kohanemiseks erilist toetust. Tavaliselt on nii, et päris alguses paistavad asjad sujuvat, kõik on uus ja huvitav ning laps läheb meelsasti uute tegevustega kaasa. Mitte kõigil, aga paljudel lastel tekib sisseelamisperioodi järel tagasilangus – kõik tundub raske, tekib igatsus kodumaa ning sinna jäänud sõprade ja sugulaste järele.

Kõige tähtsam on, et oleksite oma lapse jaoks olemas. Laps on tulnud võõrasse keskkonda ning tal pole piisavat keeleoskust, et kohe sõpru leida ja omi tugistruktuure rajada. Võtke aega, et lapsega rääkida, tundke huvi, kuidas tal koolis läheb, ning aidake, kui ilmneb probleeme. Palju on abi sellest, kui leiate ühiseid rõõmu pakkuvaid tegevusi – käige jalutamas, tutvuge vaatamisväärsustega, õppige koos eesti keelt, tehke sporti.

Koduigatsuse vastu aitab suhtlus maha jäänud kallite inimestega. Helistage ja kirjutage neile, odavaid suhtlusvõimalusi pakub ka moodne tehnika (skype ja webcam).

Kohanemisperioodil on lapsele vaja tagada piisavalt puhkust. Tihti on abi sellestki, kui ta saab pärast kooli mõne tunni magada.

Veel olulist infot

Teadete edastamine koolimajas

Koolipäeva jooksul on vaja õpilastele edastada mitmesuguseid teateid. Kooliti on teadete edastamise viisid erinevad. Mõnes koolis töötab kooliraadio, kus raadiosõlmest või õpetajate toast saab anda teateid, mida on kuulda koolimaja kõigis ruumides. Suuremates koolides on elektroonilised infokraanid, mille kaudu edastatakse õpilastele teateid. Enamasti on kooli sissepääsu juures või õpetajate toa kõrval teadete tahvel, kuhu pannakse kooli kodukord, tunniplaan, kuulutusi, teateid ja reklaame.

Turvalisus koolis

Turvalisust koolis tagavad kooli juhtkond ja õpetajad. Kui on vaja lapsed kiiresti koolimajast välja viia, siis on tavaliselt kokku lepitud mingi märguannete süsteem: kas antakse märku koolikellaga või tuleb teade kooliraadio kaudu. Küsige lapse klassijuhatajalt, kuidas on korraldatud evakueerimine. Koolis on vähemalt üks kord õppeaasta jooksul lastele evakuatsiooniõppus.

Kooli territooriumil ei tohi suitsetada, tarbida alkoholi ega narkootilisi aineid. See reegel käib kõigi inimeste kohta, k.a õpilased, kooli töötajad, lapsevanemad ja külalised. Korrarikkujatega tegeleb kas kooli sotsiaalpedagoog, kooli juhtkond, kooli turvatöötaja või politsei esindaja.

Mõnikord võib koolis ette tulla laste omavahelisi konflikte ja kiusamist. Kiusamine võib olla nii füüsiline kui ka vaimne. Öelge lapsele, et kiusata ei tohi ja sellest tuleks kohe rääkida mõnele täiskasvanule. Kui kahtlustate, et teie laps on langenud kiusamise ohvriks, teatage sellest viivitamata lapse klassijuhatajale. Kiusamisest teatamine ei ole kaebamine.

Lemmikloomi ei tohi kooli tuua. Mõnikord on koolis üritused, kuhu kokkuleppel klassijuhatajaga võib kaasa tuua väiksemaid koduloomi.

Turvakaamerad

Suuremates koolides on koridorides ja ka osas klassides turvakaamerad, mis filmivad koolis toimuvat. Kooli juhtkonnal on õigus turvakaamera salvestisi vaadata.

Fotografeerimine

Eesti koolides on traditsioon, et õppeaasta jooksul tehakse igast klassist ühine klassipilt. Tavaliselt panevad õpilased pildistamispäeval selga veidi pidulikumad riided. Klassijuhataja teatab fotografeerimise aja. Selleks kutsutakse kooli professionaalne fotograaf, kes sätib lapsed koos õpetajaga pildile. Valmis klassipildid tuuakse kooli mõne päeva jooksul ning õpilased saavad neid soovi korral endale mälestuseks osta.

Mõnes koolis pannakse kodulehele fotosid kooli üritustest. Informeerige klassijuhatajat, kui te ei soovi, et kooli kodulehel oleks fotosid, kus on peal teie laps.

Eesti kultuuri ning Eesti ajalooga seonduvad pühad ja tähtpäevad

- **september** on teadmispäev. 1. september on ametlik kooli alguse päev, mil koolides peetakse kooliaasta alustamisega seotud aktused. Mõnes koolis algab kooliaasta alati 1. septembril, ka siis, kui see on puhkepäev.
- Oktoobris on **õpetajate päev**. Sel päeval korraldatakse koolides mitmesuguseid üritusi, näiteks annavad vanemate klasside õpilased noorematele õpetajate asemel tunde, toimuvad õpilaste ja õpetajate võistlused vm toredad ettevõtmised.
- Novembri teine pühapäev on **isadepäev**. Siis peetakse meeles isasid ja vanaisasid. Sageli valmistavad lapsed koolis kaarte ja kingitusi oma isale või vanaisale, mõnikord korraldatakse isadele ning vanaisadele üritusi.
- 10. november on **mardipäev**. Mardipäev on rahvalik püha, mil koolides korraldatakse mõnikord rahvatraditsioone tutvustavaid üritusi.
- 25. november on **kadripäev**. See on rahvalik püha, koolides korraldatakse mõnikord rahvatraditsioone tutvustavaid üritusi.

Jõuluaega langevad järgmised pühad:

- 24. detsember on **jõululaupäev** ning 25. ja 26. detsember on **jõulude esimene ja teine püha**;
- **31. detsembril** tähistatakse vana aasta lõppemist ja uue algust;
- **jaanuar** on uue aasta esimene päev ning puhkepäev.

Advendiaeg. Enne jõulupühi on koolides jõulupeod, kus lapsed esitavad näidendeid ja laulavad jõululaule. Paljudes koolides on traditsioon, et jõulupeol jagatakse kingitusi. Kingituse kättesaamiseks palub jõuluvana mõnikord lastel salmi lugeda, tantsida või laulda.

Legendi järgi liiguvad advendiajal ringi päkapikud, kes piiluvad akendest sisse ja vaatavad, kuidas lapsed käituvad. Eriti väiksemad lapsed usuvad, et kui nad on tublid, siis toob päkapikk neile midagi head. Advendiajal ongi paljudes Eesti peredes kombeks panna aknalauale suss, kuhu päkapikk öösel väikseid kingitusi (nt maiustusi või mänguasju) poetab. Päkapikud toovad kingitusi advendi esimesest pühast kuni jõululaupäevani. Kui te soovite, et teie laps saaks päkapikuteemadel lasteaias või koolis kaasa rääkida, siis hankige suss ja pisikesi maiustusi, millega oma last rõõmustada. Sageli käiakse kooli või klassiga ühiselt kirikukontserdil. Kui kristlusest erineva usutunnistusega lapsevanem ei soovi, et ta laps kirikukontserdile läheks, peab ta teavitama sellest klassjuhatajat.

- **Vastlapäev** on liikuv püha. Vastlapäeval korraldatakse koolides sageli talviseid spordipäevi, kus lapsed saavad kelgutada ja suusatada. Vastlapäeval on kombeks kelgutada, süüa hernesuppi ning vastlakukleid.
- **24. veebruar** on iseseisvuspäev ja Eesti Vabariigi aastapäev. Vabariigi aastapäev on kõige olulisem riiklik püha Eestis. Selle päeva hommikul heisatakse päikesetõusu ajal pidulikult sinimustvalge riigilipp, toimub sõjaväeparaad ning austatakse sõdades langenud sõdureid. Koolist on õpilastel vaba päev. Enne seda tähistatakse iseseisvuspäeva koolides, kus tavaliselt toimuvad pidulikud aktused, kuhu lapsed lähevad pidulike riietega. Heisatakse Eesti lipp ja lauldakse Eesti hümn.
- **Lihavõttepühad** on liikuvad pühad. Õpilastel on koolist vaba ainult suur reede. Lihavõttepühade teine püha (esmaspäev) on koolipäev.
- 14. märts on **emakeelepäev**. Esimese eestikeelse luuletaja Kristjan Jaak Petersoni sünniaastapäeva tähistatakse Eestis emakeelepäevana. Sageli on koolis eesti keelega seotud üritusi, näiteks aktus, kus loetakse luuletusi, korraldatakse viktoriine vm.
- 1. aprill on **naljapäev**. Sel päeval võib üksteise kulul heatahtlikku nalja teha ehk üksteist natuke ninapidi vedada. Mõnikord korraldatakse koolides lõbusaid võistlusi või muid üritusi.

- 1. mai on **kevadpüha**. Kevadpüha on töörahva ja õppurite püha. Siis on koolist vaba päev.
- Maikuu teisel pühapäeval on **emadepäev**. Siis peetakse meeles emasid ja vanaemasid. Sageli valmistavad lapsed koolis kaarte ja kingitusi oma emale või vanaemale, mõnikord korraldatakse emadele ja vanaemadele kontsert või muu üritus.

Sünnipäevade tähistamine. Eestis tähistavad nii lapsed kui ka täiskasvanud oma sünnipäevi. Lapsele, kellel on sünnipäev, soovitakse koolis õnne, sageli lauldakse talle koos klassiga mõni sünnipäevalaul, mõnikord saab ta väikese kingituse. Veel on kombeks, et sünnipäevalaps toob klassikaaslastele mingeid maiustusi (nt komme), mida pärast õnnesoovimist koos süüakse.

Teiste usu- ja kultuurirühmade tähtpäevad. Igal perel on õigus tähistada oma kultuuri tähtpäevi. Kui tähistatav püha langeb koolipäevale, siis võtke ühendust lapse klassijuhatajaga ja paluge lapsele selleks päevaks koolist vaba päeva.

Olulised numbrid ja aadressid

Minu lapse klassijuhataja

.....

Õpetajate tuba

.....

Kooli sekretär

.....

Õppealajuhataja

.....

Direktor

.....

Eesti keele õpetaja

.....

Kohaliku omavalitsuse esindaja:

.....

Muid olulisi numbreid

.....

.....

Ametiasutuste veebilehekülgi

Haridus- ja Teadusministeerium: www.hm.ee

Kodakondsus- ja migratsiooniosakond: www.politsei.ee

Eesti Haigekassa: www.haigekassa.ee

Eestikeelseid uudiste portaale;

Eesti Päevaleht: www.epl.ee

Postimees: www.postimees.ee

Eesti Televisioon ja Eesti Raadio: www.err.ee

Netilehekülgi lastele

www.lastekas.ee – eestikeelseid mängu ja videoid lastele

www.meieoma.ee – Eesti Rahvusringhäälingu kodulehekülgi lastele

Veel kasulikku infot

Abiks Eesti kodakondsuse taotlejale

eesti keeles: http://dig.ar.nlib.ee/otsing/av_aleht?pid=nlib-digar:50722

inglise keeles: http://dig.ar.nlib.ee/otsing/av_aleht?pid=nlib-digar:50734

Kasulikke sõnu ja väljendeid eesti keeles

Tere!	kaksteist	ühiskonnaõpetus
Tere hommikust!	esmaspäev	arvutiõpetus
Tere päevast!	teisipäev	usundiõpetus
Palun vabandust, et ma	kolmapäev	vahetund
tundi hilinesin.	neljapäev	söögivahetund
Tere õhtust!	reede	klassijuhataja
Head aega!	laupäev	(aine)õpetaja
Nägemist!	klass	söökla
Aitäh!	eesti keel	kohvik
Palun!	inglise keel	puhvet
Palun teie abi.	saksa keel	garderoob/rõivistu
Mis kell?	vene keel	tualettruumid
Mis päeval?	matemaatika	duširuum
Mis su nimi on?	loodusõpetus	ujula
Minu nimi on ...	inimeseõpetus	külmapüha
telefoninumber	muusika	koolivaheaeg
üks	kunstiõpetus	järeleaitamistund/konsulta
kaks	käsitöö	tsioonitund
kolm	kodundus	arenguestlus/perevestlus
neli	töö- ja tehnoloogiaõpetus	koosolek
viis	kehaline kasvatus	kõneravitund
kuus	kirjandus	parandusõppetund
seitse	geograafia	logopeed
kaheksa	bioloogia	sotsiaalpedagoog
üheksa	keemia	vahetusjalatsid
kümme	füüsika	lõimumisplaan
üksteist	ajalugu	

Autorlus

Materjal on valminud Haridus- ja Teadusministeeriumi toetusel

Koostajad: Leelo Kingisepp ja Anu Luure (2011)

Retsensendid: Marika Vares, Epp Orula

Keeletoimetaja: Ene Sepp

Illustratsioonid ja küljendus: Liisi Lukk

Täname abi eest: Natalja Lapikova, Maie Soll, Kadri Sõrmus

Materjali koostamisel on kasutatud Vantaa linna ja Euroopa Pagulaste Fondi finantseeritud projekti „Kodu poole“ ning Tallinna Haridusameti materjale.

Autoriõigus tekstile: Integratsiooni ja Migratsiooni Sihtasutus Meie Inimesed ja SA Innove